

* Varosunk polgarsaga nem marad...

* Szokott ujonok. Azon hadkotele...

* A cseledek erkolesi romlottsaga felett...

* Beküldött szerkesztőségünkhez...

* Valahára! Több ízben szólunk fel...

Esküdtzéki tárgyalás. Miletics Contra Petrovics.

(Debrecen, decz. 21. d. e. 9. óra.)

— Elnök: Sárvári Ferenc, bírák Szűcs István, Balogh Imre, Póthóri Hajdu F. Jégző Zoltán.

Az esküdtzések a következőkben alakultak: Mezőságy Sámuel, Dávidházy Imre, Mikóczy Károly, Steinfeld Antal, Cséka Sámuel, Uffalussy Samu, Némethy Gábor, Kulcsár Dániel, Stegmüller Sándor, Tóth Lajos, Buzás Pál, Török Pál, Póttogay Karap Mór és Csicsó Lajos.

Elnök a vádlóhoz a vádlóhoz a hallgatóságokhoz a szokott intésekkel intézte.

Azán vádlott a hozzá intézett kérdésekre elmondta, hogy nem veszi Petrovics Tivadart, 49 éves, nos, a sradi szerb lelkész.

Ekkor felolvastatt a vádlevél, mely következőleg hangzik:

Tekintetes sajtóügyi vizsgáló bíróság! Az Ó Aradon megjelenő s ide A) által mellékelt „Alfold” című politikai lap, a évi 197. számának „Beküldött” rovatában van egy „Petrovics Tivadart szerb lelkész” nevalárral ellátott nyilatkozat, melynek tartalma telve van elemző nyilatkozó beszűrésűekkel és rágalmazással.

Mint ilyeneket megjellem különösen a következő helyeken: Miféle azon hóbortos, részeges és gyilkos Miletics a szeretőt homokból létező szerb nemzetiségnek feltolta magát hivatali pártvezetőre és azóta néhány sörpöredék híveivel szemben „Zasztava” név alatt létező lapjában nem ártalmatlan meg a legérzékenyebb s rangkülönböztetés nélküli honpolgárokat is becsületükben gúnyolva. (1848. XVIII. t. c. 12. §.)

E szavakban „hóbortos, részeges, sörpöredék híveivel” — becsületüket foglaltatik meg, s oly tulajdonságokkal gúnyolhatnak ellenem, s oly tulajdonságokkal gúnyolhatnak, melyek becsületetlenek.

E szó pedig „gyilkos” nemcsak becsületetlen, hanem rágalmazást is tartalmaz, mert gó büntetésére méltó tettet tulajdonít nekem. (1848. XVIII. t. c. 12. §.)

Rágalmazás azon feltétele is, hogy én a legérzékenyebb honpolgárokat rangkülönböztetés nélkül sértsem különböző személtőt tartom azt, hogy ezen hánis feltétele elnyújtó erőt, ki hatodik személynek személtője védelmére egyáltalán nem bírva.

Rágalmazás gyanánt tünik fel, gondoskodni azon hely is, hol én „csöcséleknek” fogsdm-futónak, kippotyant hivatalbeliinek, bukkot kereskedőknek és kispapok diákoknak vezet vezére — ként nevezettem.

Rágalmazás azon kifejezés is, hogy én piszkos kezűkkel bíró vagyok, és szerzőnek csak-kévdómája arról büntetésre méltó, mert ő engemet a nékkel, hogy okot szolgáltatam rá, meg-tamad és rágalmaz.

Miféle 9 nap alatt az e tárgyra vonatkozó vizsgálati iratokba betekinteni nem voltam képes. de mégis értesíttem, hogy vádlott engem a belgrádi katonatörvényekkel összefüggésbe hoz, azért bár köntelen nem volnék, még is, az illetékes bíróság sajtó kiváratomra e tárgyban indított vizsgálat folytán hozott végzését B) alatt ide mellékeltem.

Miféle a vizsgálati iratokból illetőleg a vizsgálóból kiderül, hogy az „Alfold” f. é. 197. számában foglalt „Beküldött” szerzője Petrovics Tivadart 6-ardai gör. kel. lelkész, azért én, a sajtóbírósg által 1871. évi okt. hó 16-kán 12. számú végzése alapján, ezenem említett lelkész ellen az 1848. évi XVIII. t. c. 12. §-sa értelmében formális keresetet indított rágalmazás miatt, és kérem a tek. sajtóbírósgot, miszerint e tárgyban esküdtzéki tárgyalást elrendelni mel-főztatnék, és hogy az esküdtzék vádlott Petrovics Tivadart lelkész a fentebb kitért, de különösen ezen kifejezések: „hóbortos, részeges, gyilkos Miletics” — piszkos kezűkkel bíró” által ellenem elkövetett rágalmazásban az 1848. XVIII. t. c. 12. §. értelmében büntetés kinyilvánítása, a tek. sajtóbírósg pedig méltóztassék a fenti t. c. alapján vádlottat 6 havi fogságra, 300 futyi pénzbírásgra, valamint a felszámítottan perköltégek megtérítésére is ítéletileg elmarasztalni, nemkülönben neki megbágyui, hogy

az ítéletet az „Alfold” legközelebbi számában sajtó költségein kivonmatni tartozék.

Ujvidék, 1871. évi nov hó 19-kén.

Dr. Svet. Miletics.

A vádlevél mellékleteiből felolvastatnak ez incimínált czikk, aztán a pestvárosi fenyegetőbíróvárosok ellen a végzés, melyben Dr. Miletics Szvetozár irányában a vádpek felhozott, gyilkossági merénylőbeni büntetésesség íránti további büntvendi eljárás, a vád alá helyeztetésre megkivántató közelebbi jogos gyantukok hiányában — megszüntetteték. E végzést a vádló ügyvéde indokai nélkül kérte felolvastatni, a védő ügyvéd ohajára azonban az indokok is felolvastattak. — Aztán felolvastott Bettelheim Vilmosnak az „Alfold” felolvas szerkesztőjének vallomási jegyzőkönyve, melyből azon tudomást vetük, hogy ő nem felolvas szerkesztője a nevezett lapnak, hanem csupán a szerkesztésért felelős. Ezt bizony igen nehéz magyarázat nélkül megérteni.

Aztán felolvastott Petrovics Tivadart vallomási jegyzőkönyve, — a végül Gyermek Dusan kóborló jogász ellen, ki tulajdonképpen a beklüdetett első sorban előidézte, a vizsgálat elrendelése, s ezzel összefüggésben az aradi tanács azon végzése, hogy e jogász ügye, mint felség-sértési és lázítási ügy, a királyi jogügylek igazgatóságához tétessék át.

Ezután Román József vádbeszédét a következőkben mondatai: „Tisztelt esküdt bírósg! A felolvasott iratok a sajtóvárosoknak ugy anyai, mint tárgyalások tényálladéka megállapítják. A sértő czikkot Petrovics Tivadart írta, az ő rendelkezése nyomtatott az ki. Hogy a czikk rágalmazás által becsületét sértés követelt, ki, kiténik az abból, hogy abban oly kifejezések fordulnak elő, melyek méltó emberhez nem illenek. — E szó gyilkos, mindenesetre rágalom, mert hiszen a ki gyilkos, az a törvénynek eszikben martalékul a törvény pedig Mileticset, bár ő maga kérte maga ellen a vizsgálatot, fémbe tette, mint az a már felolvasott hítele végzésből kiténik. E végzés 1869-ben hozott tétetés, s lehetetlen, hogy az Petrovics Tivadartnak tudomására ne jutott volna. — Így tehát tudhatna azt, hogy Miletics gyilkossággal vádolni nem lehet, tehát rágalmazta őt. A mi a vádolt ezikkben foglalt többi piszkos szavakat illeti, azokban lehetetlen, hogy minden méltó ember becsületét sértse, nem lásson, mert hiszen azokban oly tulajdonok ruháztatnak valódrota, melyek a törvény megbízonyítását sem engedi meg. Ez miért tette mindent. Vádlott azt állítja, azért, mert ő mindenfélét hazán, mert neki a hon egysege, s hazában élő nemzetiségé köztüli testvéri viszony, aztán a szerb nemzet érdeke, melegen szívén fekszik, s mindezekre a véstához Omladina, s aztán annak vezére Dr. Miletics vesztézetik, megmádják. Ő tehát megakarta ismertetni a vesztét, be akarta mutatni Mileticset, hogy Aradon az ő szerb hívei közt darázsészeket ne csináljon.

Íme t. esküdtzék vádlott a politika köpönyéket veszi magára, de a politikának sajtó vétségéknél semmi köze, s így az figyelembe sem jöhet. A jelenkor e politikai véleményét, a politikai álláspontot nem ítélték már el, s tulvagyunk azon koron, melyben a politikai hívalások, mint 1848-ban végre bitóval is bün-tetettek.

Fel van hozva megkötés ellen, hogy ő a Zasztava szerkesztője. Ez nem áll, ő annak csak tulajdonosa, s így miadózt, mi abban meg-jelenik, őt semmi felelősség nem illeti, miután a felelős csupán a szerzőt és szerkesztőt terheli. — Az Mileticsnek nem vette, hogy a kormány eljárását bírálja, ahogy nekik mint minden honpolgárnak joga van. Párt nélkül alkotmányos ország nem áll, a czéljainak meg nem felel, az alkotmányos életben a pártok közötti surlódás derül ki az igaz valót. Azt mondja vádlott vallomásaiban, hogy Miletics az 1000 éves alkotmány ellen lázt. Ez nem áll, hazánkban az egy alkotmány alatt élő nemzetiségeket olyba lehet verni, mint egy közös hajlék közös lakóit, kik közül mindenkinek joga van arra, hogy a ház berendezése tekintetében a maga véleményét nyilvánítsa, hogy reformokat követeljen. Az 1000 éves alkotmány hála az égnek, ma már nem ugy áll fenn, mint annakelőtte fenállott volt, mert azon 1848. 1867-ben az arra jogosított országos képviselőt módosításokat tett. — Ha valaki jogos, törvényes uton törekszik az alkotmány megváltoztatására cselezeru módosításán, az nem lázítás, és a jövő az utókor — a történelem meg veszi Petrovics Tivadart a kifejezést gyilkos? — A Szarbszki Narodból, mely Mileticset gyilkosnak nevezte. Mi, sem én nem Miletics nem ismerjük azon lapot, sem annak tartalmát, mert azon lap egy gyűlölt, közműködés szerint pecsovis fele lap, s bár mit írjon ezen lap egy egy becsületese szerb polgárt meg nem sérihet. Különben, ha e lap Mileticset megsértette és Miletics tudomással bírt e sértésről, s azt igazolná nem akarja, még mindig módjában van az ellen megtenni a lépéseket, mert a sértő czikk megjelensége óta még nem telt el a törvényzabta két év. Így tehát a nevezett lap sértését nem volt joga utána nyomon vádlottnak, különben a törvénysszerint, a sajtó utján elkövetett sértéseknek reprodukálása is bün-tezés alá esik. — Vádlott ez ügyben a hazafias-ság pontjára helyezkedik, hogy a legmagyarabb város esküdtzékekének érzelmet hullámszába hozza: Itt azonban csupán a száraz tények vendök figyelembe, s az esküdtzések nemes hivatását tisztán felolvra, tudom, csak is azok szerint ítélt. — Vádlott kiket az Omladina ellen. Mi az az Omladina? Ez a szerbifjúság önmivelődési társulata. Mileticsnek szemere hánnya vádlott, hogy ezen társulat tagjai lázított távratokat küldenek, s beszédekert tartanak. Valaki írhat, süngönyöztet, tehet felhatalmazás nélkül bármit, s honnan van ez bebizonyítva, hogy abban, a mit a szerb Omladina tagjai tesznek, Dr. Mileticsről veszik megkötéseket. Es ha csakugyan meglegne az Omladina és Dr. Mileticsnek vádlott által mondott kárbözoatos hatása, mert nem lépett fel vádlott a téves irány ellen a szószékben, s nyilvános társadalmi körökben, hiszen ennek több hatása lett volna, mint a hirlapban piszkolódásnak és gyalázasnak, mely csak onthadt, de nem javít.

Hogya a „Szarbszki Narod” közlései nem ártottak megbízom polgári becsületének, a ki tünik abból hogy Dr. Miletics utolag megválasztatot országgyűlési képviselőnek, s a szerb congressus ülőneknek, s midőn sajtóvárosát meg-att szenvedett fogságából kiszabadult, a szerb nép küldöttségei által a legmelegebb rágalmazó szavakkal fogadtatt. De csak kivonatot adhatunk olvasóinknak. — (Tudósió.) Ez szerinte igen súlyos kifejezés, azonban vádlott nem azt mondta ezzel, hogy Miletics gyilkos, hanem csupán roz indulat-Miletics gyilkos, tudják annak közléseit érték szerint mérlegelni. — Más eset áll elő akkor, ha valaki, mint vádlott, Mileticset, a szerb viszonnyakkal ismeretlen közönség előtt állította rá-galmazó pélelőre, és megtorlást követelt, hogy a világ előtt be legyen bizonyítva, hogy ő nem olyan, mint a minőnek a rágalmazó czikk felmutatta. — Vádlott azon okból rugaszkodott neki Dr. Mileticsnek, mert egy szerb jogász-szal baja volt. Ebben nincs semmi összefüggés, s a sértés orszákok alkalmának keresése világos. — Kéri vádlottat a felmutatott adatok alapján elmarasztalni.

Dr. Kola János védő ügyvéd: T. esküdtzék! Én önközözök, önközözök, kik előtt a vádló ügyvéde ki akarta fejteni azt, hogy a rágalom alanyi és tárgyi tényálladéka meg van állapítva, önközözök, kik ideleltükben csak az istennek felelnek, önközözök, a kikről tudom, hogy nem szenvedély, sem rokonszenv, sem gyűlölet és harag által nem, hanem csupán a hamisítatlan igazság által engedik magokat vezéreltetni ideleltükben. — Megvallom, félve emeltem az igazságot, mert a támadás, mely folytán védenem az beperelt czikk közé tette, oly igaztalan, oly bántó, hogy szinte félel-tő, hogy szenvedélyem elragad. Azon meg-bántás, mely folytán védenem felszóltam, a lelkesítő ihletet hivatás megmádjása, az evangélium szent tana hirdetésének arcuzalapsága volt. De bár mennyire hason is remé a tuda-dás ez igaztalan, methetetlen volna, igyekszem objektív, s hidegvérrel taglálni a vád egyes pontjait, a kérem hecses figyelmeket.

Felánno mindenesetre, hogy vádló e törvényesek előtt személtés meg nem jelent, hogy a mint önk most itt védenem szem-től szembe látják, s arca nyit kifejezéséből, nemes nyugodtságból tartják, hogy nem ill azon nyugtalanító bántudat, hanem tiszta nyugodt önértet honolokban, épen ugy láthat-nak, vádló arczán a valót, a midőn nyitlan, szemébe mondják neki az igazat, mit ugyan hirlapilag nem mondhatott el védenem, de azt itt a törvény előtt elmondhatjuk, s el-mondjuk.

Ezer éve múlt annak, hogy e haza a magyar nemzet hazája. Mutasson fel a történelem csak egy oly nemzetet, e föld kerékén, a mely akkor, midőn maga ezer meg ezer sebből vé-rezett, s több menekült népeket szíveslyesen, áldozatkészséggel fogadta, gyámolította, védel-mezte. Szerbek, románok, németek, tótok, örmények s bolgárok századokok át mint édes testvérek ettek velünk egy söt, egy kenyert; együtt, egyformán élveztek velünk a békét, az állampolgári jogokat, s alkotmányunk malaszt-jait, s aztán együtt, egymásért ontották vért-ük a közös édes anyja, a szeretett haza védel-mében. — Es ime, ezen század egy kárhözatos eszmét szült, mely meggyilkolja az ezredéve-fenálló testvériséget, s az eszme a nyelv i n e m z e t i s é g k é r d e s e. — Ez eszmét nem az előhaladás, nem a felvilágosodás után törekvés szülte s idézte elő, hanem a népek alkotmányos szabadságának elnyomására tö-rekvő zsarnok hatalom. — Még füstölnek az ezen kárhözatos eszme által elhamvaszt tot romok, még nem száradt fel egészen a nyomokból a vér, mely a 48-diki testvér harca alatt omlott, még alig zártuk le nyakunkról az ígét, mely a szabadságharc gyászos kimene-tétet, a haladás fegyverét meg alig vannak lelkünkbe adva, a midőn az antikrisztus meg-jelenik, hogy a békés egyetértés, a testvérisé-ség tanýájába elsősorja a becsületesség, az átkos visszavonás adás magvait.

A szerb Omladina azt hiszem önk mindnyájan ösmerik, — a fellé meg véden-em fog részleteiben szólni, ismerik önk Miletics lázításait, melyekért őt a pesti esküdt zék már ímetelre elítélte, s ezeket ismerve, önk is méltányosnak fogják találni a jó, s velünk egyetértésben éni akaró szerb testvé-reknek szomorúságát, a midőn az átkos viz-száronság magvat már egész az anyaszentegyház küszöbög látják, az egyenletlenkedés terjesztői által elhúntat.

Hallottuk önk azon szavakat, melyek e szentegyház küszöbe előtt elmondatták. Mi ez egyeb, mint a magyar nép koronázott királya irányában vesztélettel kegyeletének kigunya-lása, s a királyi szembélyben a törvénynek, az alkotmánynak megsértése. — A lelkész, a ki számonlót tartozik istennek híveiről, a ki látta, hogy mint lépí a sátn istenházának küszö-bét, látta, hogy már nemcsak a családi tűz-helyen, hanem a templomban is megkezdtek a vétkes kísértés, kötelek volt hangját fel-melni! Es ugyan ki láthatja ezen bevádlott közlemények más okát, mint a lelkesznek, a hazafinak agóddása, s kötelezségzete nyilván-lását, ki láthatja annak más czélját, mint óva figyelmeztetni népet azon vesz ellen, mely az általa megmádjított tévesmékéből ered-hetnek, s melyek a testvériség egyetértés gyilkosá lehetnek! T. esküdtzék! Azt hiszem ha önk felismerik vádlottnak az álláspontját, s magokat mint hazai k a z ő helyzetében gondolják védenemnek nincs mit féni önk ítéletétől.

Es most engedjék meg önk, hogy a vád levél sorjában az incimínált czikk egyes ré-szeit bírálat alá vegyem. Mindenelőtt megjegyzem, hogy vádló magát a nevezett czikk által polgári becsületében megsértettnek állítja. — Az első kifejezés mely őt sérti ez: „hóbortos”, ebben pedig semmi becsületetlen nincs, miután hóbort alatt, oly irány és rendszer nélküli gondolkodás módját értünk, mely egy pil-lanatnyi eszmelobbanás rajjalat esve, a legkö-molyab kapacitások ellen szemelomharozott foglyat — Mileticset ilyennek ismeri nemcsak védenem, hanem a hazánkbeli szerbek egy-egy kigonyolják, kiülják, számtuk, mert urai Mileticsnek a szobországi földre lépni nem lehet.

Azutan át megy szólok a részeges definiálására, s kimondja, hogy valaki egész becsü-letes ember lehet, ha mindjárt néha többet iszik is, mint mennyit megbir. Ezen kifejezés tehát nem vétkes rágalmaz, mert vétkes rágalom az, mely valakinek oly cselekményt tulajdonít, mely büntvendi keresetet von maga után. Aztér hogy valaki hóbortos és részeges volt, még soha nem vétett büntvendi kereset alá. — Szó aztán azónok a legfontosabb meg-mondról a gyilkos kifejezésről (igen sajnáljuk, hogy az idő ésterővidége miatt ettől kezdve már

csak kivonatot adhatunk olvasóinknak. — (Tudósió.) Ez szerinte igen súlyos kifejezés, azonban vádlott nem azt mondta ezzel, hogy Miletics gyilkos, hanem csupán roz indulat-Miletics gyilkos, tudják annak közléseit érték szerint mérlegelni. — Más eset áll elő akkor, ha valaki, mint vádlott, Mileticset, a szerb viszonnyakkal ismeretlen közönség előtt állította rá-galmazó pélelőre, és megtorlást követelt, hogy a világ előtt be legyen bizonyítva, hogy ő nem olyan, mint a minőnek a rágalmazó czikk felmutatta. — Vádlott azon okból rugaszkodott neki Dr. Mileticsnek, mert egy szerb jogász-szal baja volt. Ebben nincs semmi összefüggés, s a sértés orszákok alkalmának keresése világos. — Kéri vádlottat a felmutatott adatok alapján elmarasztalni.

Dr. Kola János védő ügyvéd: T. esküdtzék! Én önközözök, önközözök, kik előtt a vádló ügyvéde ki akarta fejteni azt, hogy a rágalom alanyi és tárgyi tényálladéka meg van állapítva, önközözök, kik ideleltükben csak az istennek felelnek, önközözök, a kikről tudom, hogy nem szenvedély, sem rokonszenv, sem gyűlölet és harag által nem, hanem csupán a hamisítatlan igazság által engedik magokat vezéreltetni ideleltükben. — Megvallom, félve emeltem az igazságot, mert a támadás, mely folytán védenem az beperelt czikk közé tette, oly igaztalan, oly bántó, hogy szinte félel-tő, hogy szenvedélyem elragad. Azon meg-bántás, mely folytán védenem felszóltam, a lelkesítő ihletet hivatás megmádjása, az evangélium szent tana hirdetésének arcuzalapsága volt. De bár mennyire hason is remé a tuda-dás ez igaztalan, methetetlen volna, igyekszem objektív, s hidegvérrel taglálni a vád egyes pontjait, a kérem hecses figyelmeket.

Felánno mindenesetre, hogy vádló e törvényesek előtt személtés meg nem jelent, hogy a mint önk most itt védenem szem-től szembe látják, s arca nyit kifejezéséből, nemes nyugodtságból tartják, hogy nem ill azon nyugtalanító bántudat, hanem tiszta nyugodt önértet honolokban, épen ugy láthat-nak, vádló arczán a valót, a midőn nyitlan, szemébe mondják neki az igazat, mit ugyan hirlapilag nem mondhatott el védenem, de azt itt a törvény előtt elmondhatjuk, s el-mondjuk.

Ezer éve múlt annak, hogy e haza a magyar nemzet hazája. Mutasson fel a történelem csak egy oly nemzetet, e föld kerékén, a mely akkor, midőn maga ezer meg ezer sebből vé-rezett, s több menekült népeket szíveslyesen, áldozatkészséggel fogadta, gyámolította, védel-mezte. Szerbek, románok, németek, tótok, örmények s bolgárok századokok át mint édes testvérek ettek velünk egy söt, egy kenyert; együtt, egyformán élveztek velünk a békét, az állampolgári jogokat, s alkotmányunk malaszt-jait, s aztán együtt, egymásért ontották vért-ük a közös édes anyja, a szeretett haza védel-mében. — Es ime, ezen század egy kárhözatos eszmét szült, mely meggyilkolja az ezredéve-fenálló testvériséget, s az eszme a nyelv i n e m z e t i s é g k é r d e s e. — Ez eszmét nem az előhaladás, nem a felvilágosodás után törekvés szülte s idézte elő, hanem a népek alkotmányos szabadságának elnyomására tö-rekvő zsarnok hatalom. — Még füstölnek az ezen kárhözatos eszme által elhamvaszt tot romok, még nem száradt fel egészen a nyomokból a vér, mely a 48-diki testvér harca alatt omlott, még alig zártuk le nyakunkról az ígét, mely a szabadságharc gyászos kimene-tétet, a haladás fegyverét meg alig vannak lelkünkbe adva, a midőn az antikrisztus meg-jelenik, hogy a békés egyetértés, a testvérisé-ség tanýájába elsősorja a becsületesség, az átkos visszavonás adás magvait.

A szerb Omladina azt hiszem önk mindnyájan ösmerik, — a fellé meg véden-em fog részleteiben szólni, ismerik önk Miletics lázításait, melyekért őt a pesti esküdt zék már ímetelre elítélte, s ezeket ismerve, önk is méltányosnak fogják találni a jó, s velünk egyetértésben éni akaró szerb testvé-reknek szomorúságát, a midőn az átkos viz-száronság magvat már egész az anyaszentegyház küszöbög látják, az egyenletlenkedés terjesztői által elhúntat.

Hallottuk önk azon szavakat, melyek e szentegyház küszöbe előtt elmondatták. Mi ez egyeb, mint a magyar nép koronázott királya irányában vesztélettel kegyeletének kigunya-lása, s a királyi szembélyben a törvénynek, az alkotmánynak megsértése. — A lelkész, a ki számonlót tartozik istennek híveiről, a ki látta, hogy mint lépí a sátn istenházának küszö-bét, látta, hogy már nemcsak a családi tűz-helyen, hanem a templomban is megkezdtek a vétkes kísértés, kötelek volt hangját fel-melni! Es ugyan ki láthatja ezen bevádlott közlemények más okát, mint a lelkesznek, a hazafinak agóddása, s kötelezségzete nyilván-lását, ki láthatja annak más czélját, mint óva figyelmeztetni népet azon vesz ellen, mely az általa megmádjított tévesmékéből ered-hetnek, s melyek a testvériség egyetértés gyilkosá lehetnek! T. esküdtzék! Azt hiszem ha önk felismerik vádlottnak az álláspontját, s magokat mint hazai k a z ő helyzetében gondolják védenemnek nincs mit féni önk ítéletétől.

Es most engedjék meg önk, hogy a vád levél sorjában az incimínált czikk egyes ré-szeit bírálat alá vegyem. Mindenelőtt megjegyzem, hogy vádló magát a nevezett czikk által polgári becsületében megsértettnek állítja. — Az első kifejezés mely őt sérti ez: „hóbortos”, ebben pedig semmi becsületetlen nincs, miután hóbort alatt, oly irány és rendszer nélküli gondolkodás módját értünk, mely egy pil-lanatnyi eszmelobbanás rajjalat esve, a legkö-molyab kapacitások ellen szemelomharozott foglyat — Mileticset ilyennek ismeri nemcsak védenem, hanem a hazánkbeli szerbek egy-egy kigonyolják, kiülják, számtuk, mert urai Mileticsnek a szobországi földre lépni nem lehet.

Azutan át megy szólok a részeges definiálására, s kimondja, hogy valaki egész becsü-letes ember lehet, ha mindjárt néha többet iszik is, mint mennyit megbir. Ezen kifejezés tehát nem vétkes rágalmaz, mert vétkes rágalom az, mely valakinek oly cselekményt tulajdonít, mely büntvendi keresetet von maga után. Aztér hogy valaki hóbortos és részeges volt, még soha nem vétett büntvendi kereset alá. — Szó aztán azónok a legfontosabb meg-mondról a gyilkos kifejezésről (igen sajnáljuk, hogy az idő ésterővidége miatt ettől kezdve már

csak kivonatot adhatunk olvasóinknak. — (Tudósió.) Ez szerinte igen súlyos kifejezés, azonban vádlott nem azt mondta ezzel, hogy Miletics gyilkos, hanem csupán roz indulat-Miletics gyilkos, tudják annak közléseit érték szerint mérlegelni. — Más eset áll elő akkor, ha valaki, mint vádlott, Mileticset, a szerb viszonnyakkal ismeretlen közönség előtt állította rá-galmazó pélelőre, és megtorlást követelt, hogy a világ előtt be legyen bizonyítva, hogy ő nem olyan, mint a minőnek a rágalmazó czikk felmutatta. — Vádlott azon okból rugaszkodott neki Dr. Mileticsnek, mert egy szerb jogász-szal baja volt. Ebben nincs semmi összefüggés, s a sértés orszákok alkalmának keresése világos. — Kéri vádlottat a felmutatott adatok alapján elmarasztalni.

Dr. Kola János védő ügyvéd: T. esküdtzék! Én önközözök, önközözök, kik előtt a vádló ügyvéde ki akarta fejteni azt, hogy a rágalom alanyi és tárgyi tényálladéka meg van állapítva, önközözök, kik ideleltükben csak az istennek felelnek, önközözök, a kikről tudom, hogy nem szenvedély, sem rokonszenv, sem gyűlölet és harag által nem, hanem csupán a hamisítatlan igazság által engedik magokat vezéreltetni ideleltükben. — Megvallom, félve emeltem az igazságot, mert a támadás, mely folytán védenem az beperelt czikk közé tette, oly igaztalan, oly bántó, hogy szinte félel-tő, hogy szenvedélyem elragad. Azon meg-bántás, mely folytán védenem felszóltam, a lelkesítő ihletet hivatás megmádjása, az evangélium szent tana hirdetésének arcuzalapsága volt. De bár mennyire hason is remé a tuda-dás ez igaztalan, methetetlen volna, igyekszem objektív, s hidegvérrel taglálni a vád egyes pontjait, a kérem hecses figyelmeket.

Felánno mindenesetre, hogy vádló e törvényesek előtt személtés meg nem jelent, hogy a mint önk most itt védenem szem-től szembe látják, s arca nyit kifejezéséből, nemes nyugodtságból tartják, hogy nem ill azon nyugtalanító bántudat, hanem tiszta nyugodt önértet honolokban, épen ugy láthat-nak, vádló arczán a valót, a midőn nyitlan, szemébe mondják neki az igazat, mit ugyan hirlapilag nem mondhatott el védenem, de azt itt a törvény előtt elmondhatjuk, s el-mondjuk.

Ezer éve múlt annak, hogy e haza a magyar nemzet hazája. Mutasson fel a történelem csak egy oly nemzetet, e föld kerékén, a mely akkor, midőn maga ezer meg ezer sebből vé-rezett, s több menekült népeket szíveslyesen, áldozatkészséggel fogadta, gyámolította, védel-mezte. Szerbek, románok, németek, tótok, örmények s bolgárok századokok át mint édes testvérek ettek velünk egy söt, egy kenyert; együtt, egyformán élveztek velünk a békét, az állampolgári jogokat, s alkotmányunk malaszt-jait, s aztán együtt, egymásért ontották vért-ük a közös édes anyja, a szeretett haza védel-mében. — Es ime, ezen század egy kárhözatos eszmét szült, mely meggyilkolja az ezredéve-fenálló testvériséget, s az eszme a nyelv i n e m z e t i s é g k é r d e s e. — Ez eszmét nem az előhaladás, nem a felvilágosodás után törekvés szülte s idézte elő, hanem a népek alkotmányos szabadságának elnyomására tö-rekvő zsarnok hatalom. — Még füstölnek az ezen kárhözatos eszme által elhamvaszt tot romok, még nem száradt fel egészen a nyomokból a vér, mely a 48-diki testvér harca alatt omlott, még alig zártuk le nyakunkról az ígét, mely a szabadságharc gyászos kimene-tétet, a haladás fegyverét meg alig vannak lelkünkbe adva, a midőn az antikrisztus meg-jelenik, hogy a békés egyetértés, a testvérisé-ség tanýájába elsősorja a becsületesség, az átkos visszavonás adás magvait.

A szerb Omladina azt hiszem önk mindnyájan ösmerik, — a fellé meg véden-em fog részleteiben szólni, ismerik önk Miletics lázításait, melyekért őt a pesti esküdt zék már ímetelre elítélte, s ezeket ismerve, önk is méltányosnak fogják találni a jó, s velünk egyetértésben éni akaró szerb testvé-reknek szomorúságát, a midőn az átkos viz-száronság magvat már egész az anyaszentegyház küszöbög látják, az egyenletlenkedés terjesztői által elhúntat.

Hallottuk önk azon szavakat, melyek e szentegyház küszöbe előtt elmondatták. Mi ez egyeb, mint a magyar nép koronázott királya irányában vesztélettel kegyeletének kigunya-lása, s a királyi szembélyben a törvénynek, az alkotmánynak megsértése. — A lelkész, a ki számonlót tartozik istennek híveiről, a ki látta, hogy mint lépí a sátn istenházának küszö-bét, látta, hogy már nemcsak a családi tűz-helyen, hanem a templomban is megkezdtek a vétkes kísértés, kötelek volt hangját fel-melni! Es ugyan ki láthatja ezen bevádlott közlemények más okát, mint a lelkesznek, a hazafinak agóddása, s kötelezségzete nyilván-lását, ki láthatja annak más czélját, mint óva figyelmeztetni népet azon vesz ellen, mely az általa megmádjított tévesmékéből ered-hetnek, s melyek a testvériség egyetértés gyilkosá lehetnek! T. esküdtzék! Azt hiszem ha önk felismerik vádlottnak az álláspontját, s magokat mint hazai k a z ő helyzetében gondolják védenemnek nincs mit féni önk ítéletétől.

Es most engedjék meg önk, hogy a vád levél sorjában az incimínált czikk egyes ré-szeit bírálat alá vegyem. Mindenelőtt megjegyzem, hogy vádló magát a nevezett czikk által polgári becsületében megsértettnek állítja. — Az első kifejezés mely őt sérti ez: „hóbortos”, ebben pedig semmi becsületetlen nincs, miután hóbort alatt, oly irány és rendszer nélküli gondolkodás módját értünk, mely egy pil-lanatnyi eszmelobbanás rajjalat esve, a legkö-molyab kapacitások ellen szemelomharozott foglyat — Mileticset ilyennek ismeri nemcsak védenem, hanem a hazánkbeli szerbek egy-egy kigonyolják, kiülják, számtuk, mert urai Mileticsnek a szobországi földre lépni nem lehet.

Azutan át megy szólok a részeges definiálására, s kimondja, hogy valaki egész becsü-letes ember lehet, ha mindjárt néha többet iszik is, mint mennyit megbir. Ezen kifejezés tehát nem vétkes rágalmaz, mert vétkes rágalom az, mely valakinek oly cselekményt tulajdonít, mely büntvendi keresetet von maga után. Aztér hogy valaki hóbortos és részeges volt, még soha nem vétett büntvendi kereset alá. — Szó aztán azónok a legfontosabb meg-mondról a gyilkos kifejezésről (igen sajnáljuk, hogy az idő ésterővidége miatt ettől kezdve már

csak kivonatot adhatunk olvasóinknak. — (Tudósió.) Ez szerinte igen súlyos kifejezés, azonban vádlott nem azt mondta ezzel, hogy Miletics gyilkos, hanem csupán roz indulat-Miletics gyilkos, tudják annak közléseit érték szerint mérlegelni. — Más eset áll elő akkor, ha valaki, mint vádlott, Mileticset, a szerb viszonnyakkal ismeretlen közönség előtt állította rá-galmazó pélelőre, és megtorlást követelt, hogy a világ előtt be legyen bizonyítva, hogy ő nem olyan, mint a minőnek a rágalmazó czikk felmutatta. — Vádlott azon okból rugaszkodott neki Dr. Mileticsnek, mert egy szerb jogász-szal baja volt. Ebben nincs semmi összefüggés, s a sértés orszákok alkalmának keresése világos. — Kéri vádlottat a felmutatott adatok alapján elmarasztalni.

Dr. Kola János védő ügyvéd: T. esküdtzék! Én önközözök, önközözök, kik előtt a vádló ügyvéde ki akarta fejteni azt, hogy a rágalom alanyi és tárgyi tényálladéka meg van állapítva, önközözök, kik ideleltükben csak az istennek felelnek, önközözök, a kikről tudom, hogy nem szenvedély, sem rokonszenv, sem gyűlölet és harag által nem, hanem csupán a hamisítatlan igazság által engedik magokat vezéreltetni ideleltükben. — Megvallom, félve emeltem az igazságot, mert a támadás, mely folytán védenem az beperelt czikk közé tette, oly igaztalan, oly bántó, hogy szinte félel-tő, hogy szenvedélyem elragad. Azon meg-bántás, mely folytán védenem felszóltam, a lelkesítő ihletet hivatás megmádjása, az evangélium szent tana hirdetésének arcuzalapsága volt. De bár mennyire hason is remé a tuda-dás ez igaztalan, methetetlen volna, igyekszem objektív, s hidegvérrel taglálni a vád egyes pontjait, a kérem hecses figyelmeket.